

Tiedemiehet luovat kertomuksia uskonnoista huteralta pohjalta

KIRJAT

Teemu Taira:
Väärin uskottu?
Ateismin uusi näkyvyys.

☆☆☆
356 sivua. Eetos
2014.

jiä edustavat muun muassa Kari Enqvist ja Esko Valtaoja. Nämä uskontojen asiantuntijoiksi itsensä nostaneet herrat edustavat haloilmiötä: yhden lajin asiantuntija kelpaa julkisuudessa specialistiksi melkein missä tahansa.

Englantilainen filosofi ja kulttuurikriitikko Terry Eagleton, ateisti ja marxilainen tutkija, tuntee uusateistien vuoksi häpeää samasta syystä: "Kuvittele joku, jonka ainoa tieto aiheesta on *Suuri lintukirja*, saarnaamassa biologiasta, niin saat karkean käsityksen millaista on lukea Richard Dawkinsin kirjoitusta teologias-ta", kirjoitti Eagleton Dawkinsin *Devil's Chaplain*-kirjan arvioissaan.

KYSEISET saarnamiehet taitavat poliitikkojen ja viholliskuvia luovien propagandistien ikivanhan ki-kan: heitetään ilmaan puolitotuus tai suoranainen valhe, ja animu-taan se alas raskaalla tykistökeski-tyksellä. Uskontotieteilijä Teemu Taira on kirjoittanut kirjan, jollai-sia olisi pitänyt tehdä jo ajat sit-ten ja jollaisille toivoisi vähintään

yhä suuren suosion ja julkisuutta kuin edellä mainituille ateistisille helppoheikeille.

Taira osoittaa aukottomasti, kuinka huonosti ateistiset uskon-tokriitikot tuntevat kritiikkinsä kohdetta koskevaa akateemista tutkimusta, kuten uskontotiedet-tä ja yleisimmin kulttuuritieteitä. Uusateisti yksinkertaistaa, mutta uskontotieteilijä monimutkaistaa. Tairan perustava käsitys on, että uusateistien näkemys uskonnos-ta ja uskovista on rakennettu sil-tä pohjalta, että patavanhoillinen fundamentalisti on uskovan ja us-konnon koko kuva.

USKONTOJEN HYVÄT vaikutukset kieltävien saarnamiesten silmissä on sama kiilto kuin heidän pilk-kaamallaan fundamentalistisaar-naajilla. Molemmat kommentoivat itsensä ideologisin spekulatiivoin tyyliä puhtaasti irti kompleksises-ta tosiasiafaktasta, jonka käyttö on minimivaatimus laadukkaalle argumentoinnille.

Uskontokriitikkojen käsitys us-konnoista on hyvin suppea, koska

he ottavat huomioon ainoastaan tuonpuoleista käsittelevät opin-kappaleet, ja samaan aikaan sulke-vat silmänsä uskontojen toimin-nallisilta, käytännöllisiltä ja yhtei-söllisiltä vaikutuksilta.

"Asetelma on suunnilleen sama kuin televisiokriitikko kirjoittaisi vain äänestä, mutta ei kuvasta", Taira toteaa.

Taira kirjoittaa teoksensa esi-puheessa olevansa ei-uskonnol-linen, mutta ei myöskään ateisti. Hän on ensi sijassa tutkija, joka on nyt ottanut selvälle, mistä he puhuvat kun he puhuvat uskosta ja uskonnosta.

Kiihkottoman ja puhtaasti tie-teellisen tutkimuksen tulos on, et-tä kriitikot eivät puhu uskosta ja uskonnosta ainakaan siinä mie-lessä, miten niiden tutkimukseen keskittyneet tieteet sen näkevät. Kyse on enemmän eräänlaisesta apokalyptisesta luomiskertomuk-sesta ateistiseen malliin: ensin tie-demies luo harhaisen kohteensa, jota ei ole edes olemassa, ja sitten tuhoaa sen.

TEEMU JÄRVENTIE

Seis, tahdon ulos!

KIRJAT

Dag Solstad:
Ujous ja arvokkuus

☆☆☆
Suom. Tarja Teva.
155 sivua. Teos,
2014.

• **Dag Solstadin** (s. 1941) vastasuomennettu, norjaksi jo 1994 ilmestynyt pienoisromaani *Ujous ja arvokkuus* (*Genanse og verdighet*) kuuluu kau-teen, jolloin kirjailija syventyi erityisesti eksistentiaalisiin kysymyksiin. Romaani kertoo muutamasta käänteentekevästä tunnista 53-vuotiaan äidin-kielenopettajan elämässä ja samalla jotain hyvin oleellis-ta yhteiskunnasta ja sen arvo-muutoksista.

Kun tarinan alussa kuuntelee päähenkilön Elias Ruklan oppituntia *Ibsenin Nukkeko-dista*, ymmärtää hyvin hänen abiturienttiansa tynnyään-